

BRÜNNI MAGYAR *futár*

A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége
Brünni Helyi Egyesületének lapja

2022

28. ÉVFOLYAM

TARTALOM

OBSAH

SZERVEZETI ÉLET

ZE ŽIVOTA SVAZU

4/

ELNÖKI BESZÁMOLÓ

Zpráva předsedy

6/

ESEMÉNYNAPTÁR 2022

Události roku 2022

2022 KIEMELT ESEMÉNYEI

VÝBĚR Z AKCÍ 2022

8/

MAGYARORSZÁG A BRÜNNI LÖW-
BEER VILLÁBAN

Světové dědictví UNESCO –

Maďarsko, výstava ve vile Löw-Beer

9/

ÉDES NAGYKÖVETEK –

GASZTRODIPLOMÁCIA

Sladcí vyslanci – Gastro diplomacie

10/

XIX. CIVIL AKADÉMIA

XIX: Civilní akademie

11/

BABYLONFEST XV. – A BRÜNNI

KISEBBSÉGEK FESZTIVÁLJA

Babylonfest XV. – Dny brněnských

národnostních menšin

11/

CSAPATÉPÍTŐ HÉTVÉGE

Teambuildingový víkend

12/

BRÜNNI MAGYAROK A KOSSUTH

RÁDIÓBAN: A HELY

Brněnští Maďaři v pořadu "A hely"

rozhlasové stanice Kossuth Rádió

12/

FEJEZETEK A CSEHSZLOVÁKIAI

MAGYAR IFJÚSÁGI KLUBMOZGALOM

TÖRTÉNETEIBŐL (1948-1992)

Z historie klubového hnutí

maďarských studentů v Česko-

slovensku (1948–1992)

ÉVFORDULÓK

VÝROČÍ

13-14/

GÖNCZ ÁRPÁD – 100

JOHANN GREGOR MENDEL – 200

ARANYBULLA – 800

15/

KÖNYVAJÁNLÓ

KNIŽNÍ TIPY

15/

ČESKÉ RESUMÉ

CSEH ÖSSZEFOGLALÓ

ELNÖKI BESZÁMOLÓ

Szeretettel köszöntök mindenkit a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége brünni helyi egyesületi évzáró taggyűlésén, amellyel a 2022-es évet zárjuk le.

Meggyőződésem, hogy a helyzet adta lehetőségeket kihasználva és korlátokat figyelembe véve a 2022-es évben is sikerült hozzájárulnunk a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége célkitűzéseinek megvalósításához.

Mindenképpen sikernek tekinthető, hogy szervezetünk taglétszáma stabilnak mondható, az elmúlt években az évi tagdíjat befizető tagjaink száma 100 fő körül mozgott.

Fontos körülmény, hogy itt – a Nemzeti Kisebbségek Házában – továbbra is megvan a bázisunk, amely lehetővé teszi, hogy tagjainknak klubtalálkozókat és rendezvényeket biztosítsunk, igyekeznénk, hogy minden generáció megtalálja a magának megfelelő programot.

Örömmel számolhatok be arról, hogy az elmúlt évben számos kisgyermekes foglalkozás helyszíne is volt a Nemzeti Kisebbségek Háza, ahogy például decemberben kétszer adventi, majd karácsonyi előadással kedveskedtünk legkisebb tagtársainknak és családjaiknak. Ennek kapcsán szeretném kiemelni és megköszönni Sággy Estélyi Krisztina, Juhász Vass Klára és Bajorné Pataki Anna munkáját, akik hatalmas lelkesedéssel szervezik a gyermekeknek szóló programjainkat, valamint megköszönni a Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasainak, Karát Eszternek és Fekete Krisztiánnak, hogy a hagyományörzés, népzene - és néptáncoktatás területén segítették tevékenységünket.

A tavalyi év folyamán közös erővel megkezdtük a klubtermeink megszerzését, takarítását is, amiért nagyon hálásak vagyunk minden közreműködő tagtársunknak és barátunknak.

Szervezetünk eseményeiről és életéről rendszeresen e-mailben, facebook-oldalunkon és a Brünni Magyar Futár hasábjain tájékoztatjuk tagjainkat és az érdeklődőket, és nagy örömmel tölt el, hogy több éves munka eredményeként sikerült megújítani szervezetünk internetes honlapját is, igaz e téren még sok munka vár ránk.

Megtartottuk a Magyar Kulturális Napokat, hozzájárultunk a városi és megyei kisebbségi rendezvények

szervezéséhez és programjához. Szoros kapcsolatban állunk a Kazinczy Ferenc Diákklubbal, anyagilag támogattuk legnagyobb rendezvényét, a mega7végét, és bekapcsolódtunk a szervezési munkába is. Szeretném kiemelni, hogy „Johann Gregor Mendel útja az elismeréshez” című rendezvényünkkel megemlékeztünk a 2022-es év egyik legfontosabb brünni vonatkozású évfordulójáról is. Az emlékest előadói tagtársaink, Detáry Attila és Nagy Zoltán voltak.

Sikeresen fenntartjuk ország- és városhatárokon átnyúló kapcsolatunkat: folyamatos kapcsolatban vagyunk a Csemadok Pozsonyi Városi Választmányával és Pozsonypüspöki Alapszervezetével. Részt vettünk a három év után ismét megtartott Csicil Akadémia találkozón, amire Budapest egy jellegzetes városrészében, Wekerletelepen került sor. Emellett számos program keretében együttműködtünk a CSMMSZ többi csehországi egyesületével, valamint a brünni nemzeti kisebbségek szervezeteivel, igyekeztünk szorosabbra fűzni a velük fenntartott kapcsolatunkat. Ennek egyik szép és nagyon sikeres példája az "Édes nagykövetek - gasztrodiplomácia. Magyar ételek és italok kóstolója" programunk volt, amelyre a „Kisebbségek körülöttünk” című projekt keretén belül került sor. Öt ország összesen 14 képviselője volt jelen.

A cseh-magyar kapcsolatok építését

elősegítendő 2022-ben is kínáltunk tolmács-fordítói, közvetítói, információs és oktatási szolgáltatásokat. Vezetőségünk nevében szeretném megköszönni Plašil Eszter tagtársunk odaadó munkáját, aki a múlt évig több éven keresztül vezette a magyar nyelvtanfolyamot, ezáltal és öregbítve szervezetünk jó hírét.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy egyesületünk továbbra is számíthat támogatóira. Az állami és önkormányzati intézményektől pályázatok útján elnyert támogatásokat sikerült a céloknak megfelelően és a szabályokkal összhangban felhasználnunk. Gazdálkodásunk így kiegyensúlyozottnak és kiszámíthatónak tekinthető.

Szeretném megköszönni a CSMMSZ központi titkársága munkatársainak, Tarics Adriennek és Farkas Évának, hogy szervezési, gazdasági kérdésekben mindig számíthatunk

segítségükre és tanácsaikra. Külön köszönet illeti továbbá könyvelőnőnk, Radmila Veselát, akinek már sok éve tartó együttműködése nélkül jóval nehezebb lenne a munkánk. Engedjék meg, hogy megköszönjem a vezetőségi tagok és az ellenőrző bizottsági tagok elmúlt évben végzett munkáját! Hatalmas köszönet jár továbbá minden kedves tagunknak, barátunknak, családtagjaiknak, hogy szinte bármikor készek arra, hogy bekapcsolódjanak a szervezési munkákba, hozzájárulnak programjaink népszerűsítéséhez, lebonyolításához és mindenfajta háttér munkához.

„Adni jobb, mint kapni“ – tartja a mondás. Ám a mai világ szemlélet mást diktál. Éppen emiatt rendkívül hálás vagyok azért, hogy minden negatív külső tényező ellenére itt vagyunk, és hajlandóak vagyunk tenni együtt egymásért, egy egészsé-

gesebb, élhetőbb, barátságosabb világért.

Hogy mindezt sikeresen tovább vihessük szeretném megkérni tagtársainkat, hogy minél aktívabban kapcsolódjanak be szervezetünk munkájába és profiljának alakításába. Minden ötletnek, biztatásnak, építő szándékú visszajelzésnek és önkéntesen vállalt munkának nagy-nagy hasznát vesszük az elkövetkező időszakban is.

Fazekas Mónika /elnök/

ESEMÉNYNAPTÁR 2022

Január 30. / MC Sedmikráska

KÖSZÖNTJÜK AZ ÚJ ÉVET

Gyermekprogram a Karnevál jegyében

Február 13. / Óvárosháza nagyterme

TICK-TACK BÁBSZÍNHÁZ: A HÓKIRÁLY

Szereplők: Strausz Róbert. Az előadás után vidám gyermekdalok, játékok Juhász Vass Klára vezetésével

Február 23. / Óvárosháza nagyterme

A "KÉK A SÁTRAM, RECECE " KÖNYVBEMUTATÓ

Czáboczký Szabolcs - szerző
Társszervező: KAFEDIK

Február 25. / Óvárosháza nagyterme

ÉVZÁRÓ TAGSÁGI GYŰLÉS ÉS MEGEMLEKEZÉS GÖNCZ ÁRPÁD SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJÁRÓL

Február 27. / Óvárosháza nagyterme

GYERMEKJÓGA ÉS ZENE ÓVODA

Bajorné Pataki Anna vezetésével

Március 15. / Špilberk

MEGEMLEKEZÉS NEMZETI ÜNNEPŰNKRŐL

Megemlékezés az 1848/49-es forradalom jelentőségéről a magyar jakobinusok emléktáblájánál, majd korosztályok találkozója a közeli étteremben.

Március 23. / Óvárosháza nagyterme

SZÍNHÁZI ELŐADÁS

Soóky László Gál László: Apa különböző hegedűkön játszik. A zenekar alapításának története Lajos András, a Miskolci Nemzeti Színház tagja előadásában / Rendező: Keszég László (Budapest) / Dramaturgia: Varga Emese. Társszervező: KAFEDIK

Március 27. / Óvárosháza nagyterme

GYERMEKDÉLELŐTT

Gyermekjóga, alkotóműhely, zene, ének és mese magyar nyelven Bajorné Pataki Anna irányításával

Április 7-9. / Brno

MEGA7VÉGE 2022

A KAFEDIK hagyományos háromnapos rendezvénye változatos programokkal. Társszervező: CSMMSZ-Brünn

Április 10. / MC Sedmikráska

GYERMEKJÓGA ÉS HÚSVÉTI MŰHELY GYERMEKEKNEK

Gyermekjóga, alkotóműhely, zene, ének és játékok óvodásoknak, magyar

nyelven Bajorné Pataki Anna és SágHyEstélyi Krisztina vezetésével

Április 20. / Óvárosháza nagyterme

A MAGYAR KÖLTÉSZET NAPJA

A magyar költészet gyöngyszemei a Kaláka, Sebő, Zaporozsec és más együttesek tolmácsolásában, utána tagtársaink kedvenc versei. Az est keretében megemlékeztünk Jan Skácel brünni költő születésének századik évfordulójáról is. A programot Detáry Attila vezette.

Május 1. / Óvárosháza nagyterme

TICK-TACK BÁBSZÍNHÁZ: FIZI MISKA AZ ÜRBEN

Strausz Róbert bábelőadása óvodásoknak és kisiskolásoknak, az előadást követően gyerekjátékok JuhászVass Klára vezetésével

Május 11. / Óvárosháza nagyterme

800 ÉVES AZ ARANYBULLA

Előadó: Kovács László, Szlovákia

Május 22. / MC Sedmíkráska

GYERMEKJÓGA ÉS MESE-PROGRAM GYERMEKEKNEK

Gyermekjóra óvodásoknak, majd kreatív műhellyel, zenével, énekkel és játékokkal egybekötött mese minden korosztálynak magyar nyelven Bajorná Pataki Anna és Sággy Estélyi Kristina vezetésével

Június 5. / Waldorf Iskola Brno

KUTTYOMFITY TÁRSULAT: CIRCUS FOLKLORIKUS

Vidám előadás énekszóval, zenével, majd gyermeknapi műsor a gyerekeknek

Június 26. / Brünni víztározó, Sirky

GYERMEKJÓGA ÉS PIKNIK

Július 17. / Brünni víztározó, kikötő

HAJÓKIRÁNDULÁS A VEVEŘÍ VÁRHOZ - GYERMEKPROGRAM

Augusztus 26-28. / Kouty

A CSMMSZ 22. MŰVELŐDÉSI TÁBORA

Szeptember 3. / Karviná

KULTÚRÁK KEVEREDÉSE - NEMZETI KISEBBSÉGEK FESZTIVÁLJA

A CSMMSZ-t a pozsonyi Szóttos Kamara Népi Együttes képviselte

Szeptember 4. / Brno

TÁNCHÁZ

A Szóttos Kamara Népi Együttes (Pozsony) közreműködésével

Szeptember 9.-17. / Brno

BABYLONFEST – NEMZETI KISEBBSÉGEK NAPJA

A 15. alkalommal megrendezett

fesztivál az Asociace Babylon egyesület szervezésében, a nemzeti kisebbségek egyesületeinek közreműködésével, valamint a Brünn város Képviselői Testülete és a Dél-morva Kerület Tanácsa mellett működő Kisebbségi Bizottságának támogatásával került megrendezésre

Október 22. / Špilberk

MEGEMLÉKEZÉS NEMZETI ÜNNEPÜNKRÖL

Megemlékezés az 1956-os forradalom kitöréséről és jelentőségéről a magyar jakobinusok emléktáblájánál, majd a KAFEDIK, CSMMSZ-Brünn és a pozsonyi CSEMADOK tagjainak találkozója

Október 23. / MC Sedmíkráska

GYERMEKJÓGA ÉS ZENEI PROGRAM GYERMEKEKNEK

Gyermekjóra óvodásoknak, majd kreatív műhellyel, zenével, énekkel és játékokkal egybekötött mese minden korosztálynak magyar nyelven Bajorná Pataki Anna és Sággy Estélyi

Kristina vezetésével

November 6. / Óvárosháza nagyterme

ÉNEKEL A CSALÁD

Hazay Anca és Hajdú Barni őszbúcsúztatója, télköszöntő - interaktív koncert kicsiknek és nagyoknak

November 12. / Rubín étterem

A MAGYAR KULTÚRA NAPJAINAK GÁLAESTJE

Műsor: ADAGIO – az 1960-as és 70-es évek két neves sztárja – Cserháti Zsuzsa és Szécsi Pál felidézése dalaikon keresztül Nagy Róbert és Tatár Bianka előadásában, műsor után táncmulatság DOMAN G. DUÓ dallamiara

November 13. / MC Sedmíkráska

MÁRTONNAPI SZÓRAKOZÁS AZ ESZTERHÉJJAL

Interaktív koncert, hangszerbemutató és gyermektáncház Karát Eszter és Fekete Krisztián vezetésével

>>

November 23. / Óvárosháza nagyterme

ÉDES KÖVETEK -

GASTRODIPLOMACIA

Magyar ételek és italok kóstolója kiállításba ágyazva, amelynek fókuszában a leghíresebb, kultúrtörténeti szempontból is fontos magyar desszertek álltak. A kiállítás anyagát a Prágai Liszt Intézet kölcsönözte. A rendezvény a „Kisebbségz körülöttünk“ ciklus keretén belül került megrendezésre a CSMMSZ-Brünn egyesület és az Associace BABILON szervezésében.

November 27. / MC Sedmíkraska

TICK-TACK BÁBSZÍNHÁZ:

VARÁZSÓRA

Előadó: Strausz Róbert

November 30. / Óvárosháza nagyterme

JOHANN GREGOR MENDEL ÚTJA AZ ELISMERÉSHEZ

Megemlékezés a "genetika atyja" születésének 200. évfordulójáról, akinek munkássága szorosan kötődik Brünnhöz

Előadók: Detáry Attila és Nagy Zoltán

December 11. / Óvárosháza nagyterme

MIKULÁSVÁRÓ - ADVENTI PROGRAM GYERMEKEKNEK

A rendezvényt vezették: Karát Eszter

és Fekete Krisztián (ESZTERHÉJ) valamint Sághy Estélyi Krisztina

December 16. / Óvárosháza nagyterme

KARÁCSONYVÁRÓ EST A KAFEDIKKAL

Műsor: Pásztor Ádám gitáros

December 18. / Óvárosháza nagyterme

ADVENTI SPORT PROGRAM GYERMEKEKNEK

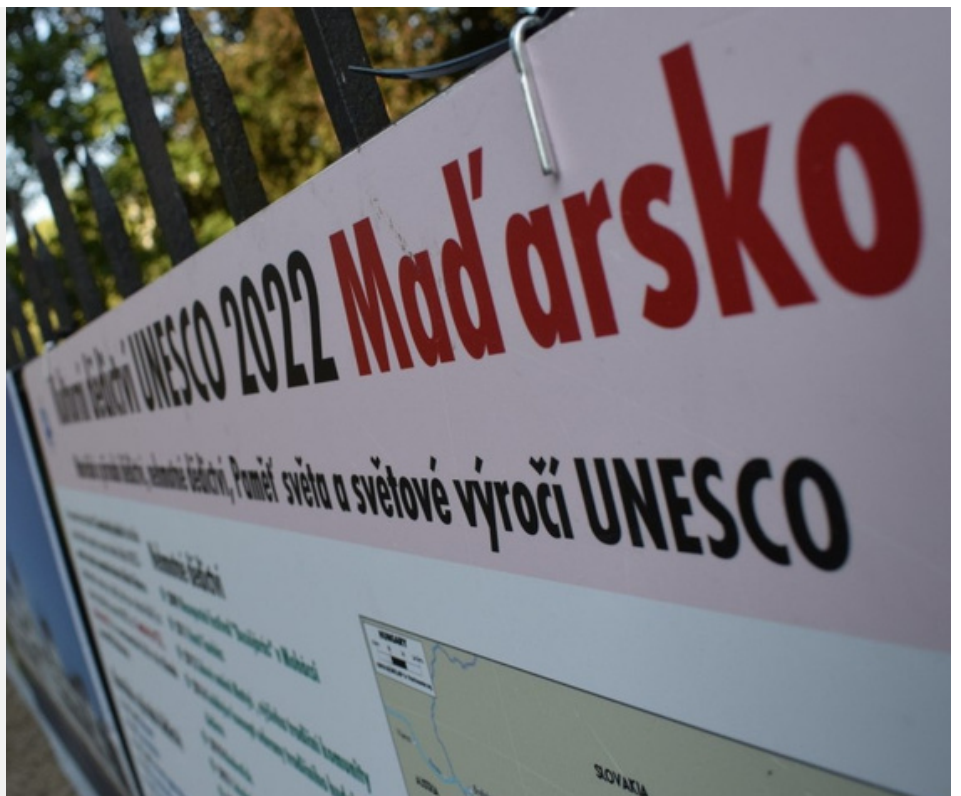
Gyermekjoga óvodásoknak, majd kreatív műhely és hintázás nemcsak a kicsiknek Bajorné Pataki Anna vezetésével

2022 KIEMELT ESEMÉNYEI

MAGYARORSZÁG A BRÜNNI LÖW-BEER VILLÁBAN (2022.VI.30-VII.27.)

A Magyarországot különböző szempontokból bemutató vándorkiállítás a híres villa kertjében június utolsó napján kezdődött az EtnoRom együttes fellépésével.

A panelek 33, az UNESCO védelme alatt álló helyet és 50 olyan személyiséget mutattak be, akik jelentősen hozzájárultak a cseh-magyar kapcsolatok alakulásához.

ÉDES NAGYKÖVETEK – GASZTRO DIPLOMÁCIA

A rendezvény a KISEBBSÉGEK KÖRÜLÖTTÜNK ciklus részeként a CSMMSZ brünni egyesülete és az Asociace BABILON szervezésében került megrendezésre.

A paneleken bemutatott kiállítási anyag, amit a Prágai Liszt Intézet bocsájtott rendelkezésünkre a leghíresebb magyar desszertek kultúrtörténeti szerepét mutatta be.

Az apropó az egyik leghíresebb budapesti cukrász, Emile Gerbeaud halálának 100. évfordulója volt. Erre az évforduló készültek a panelek a Magyar Kereskedelmi és Vendég-látóipari Múzeumban.

A Gerbeaud cukrászda és kávézó ugyanúgy mint a budai vár, a Duna-hidak vagy a parlament épülete a magyar főváros szimbólumai közé tartozik. A budapestiek szerint aki nem járt a Gerbeaud-ban, az mintha nem is járt volna Budapesten.

Több mint 150 éves fennállása alatt a cukrászda neves személyiségek sorát látta vendégül, például Václav Havelt.

A céget Kugler Henrik alapította 1858-ban, és több mint két évtizeden át sikeresen fejlesztette. Mivel utóda nem született, megfelelő szakembert kellett keresnie. Amikor 1882-ben először találkozott Emile Gerbeaud-val, azonnal felismerte tehetségét és vállalkozó szellemét. 1884-ben Kugler meghívta Budapestre, hogy legyen a partnere.

Gerbeaud fokozatosan átvette Kugler cégét, a Maison Gerbeaud nevet adta neki, majd 1886-ban a csokoládéipar felé kezdett

terjeszkedni. Az 1896-os Millenniumi Kiállításon bemutatta a modern csokoládékészítési eljárást. Emile Gerbeaud nagy hírnevet szerzett a magyar édesiparban, és számos kitüntetéseket kapott, mint például érmet az 1900-as világkiállításon, a Ferenc-József-rendet vagy a Becsületrendet. 1903-ban az Országos Iparszövetség „cukrászipari” szakosztályának elnökévé választották. Amikor Gerbeaud 1919-ben meghalt, felesége vette át a cég vezetését.

Az üzlet megőrizte a Gerbeaud nevet, kivéve a kommunizmus időszakát, amikor a Vörösmarty Cukrászda nevet viselte.

A Gerbeaud Cukrászda 150 év után is Budapest egyik legkeresettebb helye, és hírneve messze túlmutat a város határain. Találunk itt hagyományos Dobos, Esterházy vagy Gerbeaud tortákat, de az új hullám jegyében modern édességeket is felszolgálnak. Helyiségei rendkívül elegánsak,

a luxus mellett átélhetjük bennük a 19. és 20. század fordulójának nosztalgiját. A kiállítási anyaga azonban nemcsak a Gerbaud cukrászdáról szól, hanem igyekszik bemutatni a süteményekkel kapcsolatos tágabb összefüggéseket is. A Gerbaud-on túl a magyar desszertek történeteiről, kultúr-történeti szerepéről szól, amelyekben megjelenik a Gundel-palacsinta, a rétes, a krémes, a somlói galuska is.

XIX. CIVIL AKADÉMIA

A XIX. Civil Akadémiát Budapesten, a Wekerle telepen tartották meg október 19-22. között. A programban öt ország 14 képviselője vett részt, köztük Fazekas Mónika a CSMMSZ brünni egyesületének elnöke.

Az 1999-ben indult Civil Akadémia célja a Kárpát-medence jól működő, elkötelezett magyar civil szervezetei vezetőinek tapasztalatcseréje. Az elmúlt több mint két évtizedben a résztvevők fokozatosan körbejárták a Kárpát-medencét megismerkedve a ez egyes országokban élő magyarok helyzetével.

A rendezvény főszervezője, és egyben házigazdája Romhányi András, a budapesti Magyar Kollégium vezetője, a Civil Akadémia kezdeményezője volt. Andrásen kívül öt ország képviselője jött el: Csehország (Fazekas Mónika, Brünn), Horvátország (Ferenc László, Eszék, Giber János, Laskó, Tomasic Korina, Pélmonostor), Románia (Balázs, Zoltán, Erked, dr. Fleisz János és Fleisz Judit, Nagyvárad, Házy Bakó Eszter, Brassó, Serfőző Levente, Nagyszeben dr. Széman Péter és Széman Rózsa, Kolozsvár), Szerbia (Velez Teodóra, Ada), Szlovákia (Dániel Erzsébet, Párkányána).

Első este a kialakult szokás szerint minden résztvevő beszámolt az elmúlt három évben szervezett programokról és a magyar civil, illetve közösségi munkában elért eredményeiről.

Az nehéz helyzet ellenére változatos, sokirányú tevékenység bontakozott ki. Az eredmények értékelése mellett napirendre került az egyes civil

szervezetekben az utódlás, illetve a korszerűsítés kérdése is.

A másnapi sűrű program során a résztvevők meglátogatták a budapesti Civil Rádiót, utána városismertető lovaskocsi sétán vettek részt az 1908-tól Wekerle Sándor miniszterelnök kezdeményezésére épült, majd 1950-től Kispest részeként Budapesthez csatolt, de sok szempontból máig jellegzetes életet élő Wekerletelepen. Ezt követően a helyi civil szervezetek képviselőivel találkoztak a Wekerlei Társaskörben, este pedig baráti eszmecsere folytattak a civil szervezetek mai helyzetéről és jövőbeni szerepéről. A következő napon részt vettek a budapesti Magyar Művészeti Akadémia székházában a Magyar Művelődési Társaság által szervezett rendkívül meghitt hangulatú és gondolatgazdag Jankovics Marcell emlékülésen. Délután a parlamentet látogatták meg, ahol megtekinthették a Szent Koronát és a koronázási ékszereket. Ezt a Nemzeti Múzeumban a koronázási palást és a Seuso-kincs

megtekintése követte. Este összegezték a rendezvény eseményeit és tanulságait. Összességében megfogalmazták, hogy az idei XIX. Civil Akadémia igen sikeres volt, sok jelentős és hasznos ismeretet nyújtott a jelenlétüknek, újból aláhúzva a magyarság nemzeti összetartozását az egész Kárpát-medencében. A családias hangulatú eseményen a sikeres rendezvény folytatása mellett foglaltak állást, így minden esély megvan arra, hogy jövőre a XX. jubileumi Civil Akadémián ismét találkozni fognak. A bensőséges találkozóról mindenki új élményekkel és tapasztalatokkal feltöltődve tért haza, hasznosítva majd ezeket a további közösségépítő tevékenységben.

Dr. Feisz János

BABYLONFEST 2022

A brünni nemzeti kisebbségek fesztiválja, a Babylonfest, az előző évfolyamokhoz hasonlóan az idén is gazdag programmal várta a látogatókat.

Az immár 15. alkalommal megrendezett fesztivál alkalmat nyújt a brünnieknek, hogy megismerkedjenek a városukban élő kisebbségek kultúrájával, hogy akár külföldi utazás nélkül is tágíthassák multikulturális látókörüket. A kisebbségeknek ugyanakkor lehetőséget teremt szokásaik, hagyományaik bemutatására, és elősegíti a többségi társadalomba való beilleszkedésüket. A fesztivál tehát nemcsak szórakozás, hanem ismerkedés és közeledés, az emberi dimenzió bővítése.

A idei programsorozat a kon-

zervatórium aulájában a „Zeneforma” koncerttel kezdődött. A további programokban helyet kapott a kisebbségek tekebajnoksága, nemzeti fák ültetése, a „Köztünk élnek” kerekasztal beszélgetés. Nem hiányzott a kisebbségek országai és szokásai megismerését szolgáló kocsma-kvíz vagy a zenés-irodalmi est

sem. A fesztivál fő programjára a Lužanky parkban került sor, ahol a kisebbségek népzeneje, néptáncai és nemzeti ételei kaptak helyet. Az egész napos program a Gipsy.cz együttes esti koncertjével zárult.

Detáry Attila

CSAPATÉPÍTŐ HÉTVÉGE

A decemberi 3-4-i csapatépítés Znojmban és környékén zajlott. A szombati eseményindító túra az itteni nemzeti parkban kezdődött, ahol elsétáltunk a Dyje folyó meanderével övezett festői Šobes szőlőhegyre.

A túra után Znojmban elfoglaltuk a szállást, majd a történelmi város központjába, a néhai sörgyár épületében nemrég létesült modern enotékába mentünk, ahol kisebb-nagyobb csoportokban társalogni lehetőségünk nyílt a znojmoi borvidék legjobb borainak megkóstolására.

A baráti eszmecsere vacsora közben a főtéri elegáns WineBar Chatka vendéglőben folytatódott.

A vasárnapi reggeli után Attila vezetésével végigjártuk a történelmi város nevezetességeit, közöttük a magyar vonatkozásúakat: a főter járójánál található 1437 feliratú követ, ami Luxemburg Zsigmond znojmi

elhúnytára emlékeztet, s a Szent Miklós templomot is, ahol a magyar és cseh királyt valamint német-római császárt halála után felravatalozták. A városnézés után a résztvevők nagy része még a Dukovany-i

atomerőműbe ment, hogy ott a Gábor szervezésében megismerkedjen az erőmű történetével és működésével. A csapépítés záróakkordjaként közös ebéden vettünk részt a dalešicei sörgár éttermében.

KOSSUTH RÁDIÓ – A HELY: A BRÜNNI MAGYAROK MORVAORSZÁGBAN

A Kossuth Rádió 2022. december 13-i adásában hangzott a riport, amit Farkas Erika műsorvezető és Vágner Mária szerkesztő készített székhelyünkön egyesületünk tagjaival – Dittel Beával, Dittel Dániellel, Ságghi Estélyi Krisztinával, Bargel Tamással, Fazekas Mónikával és Vojtek Zoltánnal.

Íme a műsor bevezetője:

„A brünni Óváros háza kapubejárójában egy réges-régi kitömött krokodil fogad, amiben valójában a brünni sárkányt tisztelhetjük. Nem messze van tőle a magyar közösség „otthona”. A morva nagyvárosban 500 magyar él mindössze, akik itt, a CSMMSZ-ben (Cseh- és Morvaországi

Magyarok Szövetsége) ápolják kultúrájukat, segítik gyermekeiket a magyar nyelv megtartásában. Hallanak itt élő magyarországi és felvidéki magyarokról, megszólal két fiatal ember is, egyikük magyar, másikuk vegyes, cseh-magyar családból való, mesélnek az magyar családból való, mesélnek az életükről, a sorsukról, a közös történelmi örökségről, Kazinczyról és a magyar jakobinusok börtönéről, és persze a múlt mellett terveikről, jövőjükéről”.

A riport alábbi kódon keresztül hallgatható meg:

CZÁBOCZKY SZABOLCS: Fejezetek a csehszlovákiai magyar ifjúsági klubmoz- galom történetéből (1948-1992)

Czáboczký Szabolcs történész-doktorandusz 2019-ben szerzett mesterfokozatú diplomát történelem szakon. Fő kutatási területe a két világháború közötti csehszlovákiai nemzeti kisebbségek társadalom- és művelődéstörténete. A Kék a sátram, recece... az első önálló, történettudományi kötete, amelyről a szerző a KAFEDIK és egyesületünk tagjaival székhelyünkön február 23-án beszélgetett.

Könyvismertető:

„AED, KAFEDIK, JAIK stb. Mozaikszavak, amelyeknek jelentése ismerősen cseng mai napig a szlovákiai magyar egyetemisták és Prága, Brünn, Pozsony, Nyitra és Kassa magyar öregdiákjai számára egyaránt. Milyen közéleti és társadalmi légkörben szerveződött a kisebbségi magyar ifjúság a második világháború utáni Csehszlovákiában? Milyen szerepet játszott életükben a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kultúregyesülete, a Csemadok? Milyen kapcsolatokat ápoltak a két világháború közötti aktív generáció képviselőivel, a

sarlósokkal? E kérdésekre válaszolva a történesek között egy olyan fiatal kalauzol minket, aki körülbelül épp annyi idős, mint szereplői a bemutatott korokban. Bajcsi Ildikó, Mészáros Andor Ákos és Popély Árpád történészek pedig lektorokként garantálják a leírtak hitelességét. „Egy olyan mozgalomról lesz szó, amely dacolva az egyesülési szabadság és a civil élet 1950-es évekbeli felszámolásával, egy alternatív utat alakított ki a csehszlovákiai magyar fiatalok számára.” – írja az előszóban a szerző. Mindemellett azonban arra is felhívja a figyelmet, hogy nem egy komplex áttekintést kapunk, hanem a csehszlovákiai magyar ifjúsági

klubmozgalom hét kiragadott történetén keresztül ismerteti meg az olvasókkal egy korszak (több) fiatal generációját. Alapkő ez – mondja a szerző, – és ebből egyértelműen következtethetünk arra, hogy lesz folytatás.”

A KAFEDIK alapító tagjai közé tartozik Pál Andor is, akivel lapunk 2002/1 számában készült beszélgetés.

ÉVFORDULÓK

A 2022. év folyamán három kerek évfordulóról emlékeztünk meg előadás formájában.

GÖNCZ ÁRPÁD SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJA

Azon szerencsés határon túli magyar egyesületek közé tartozunk, amelyek tagjai személyesen találkozhattak Göncz Árpáddal, a rendszerváltozás utáni első magyar köztársasági elnökkel, aki tíz évig tartó hivatalát az 1990. november 3-i beiktatási beszédében megfogalmazottak szellemében töltötte be.

„Ha szolgálni kívánok valakit, azokat kívánom szolgálni, kiknek szolgáljuk nincsen: a védteleneket. Akiknek sem a darutollas úri világban, sem az egyenlők közt egyenlőbbek világában nem jutott jó szó.”

„Nem vagyok, nem lehetek pártok, pártterdek szolgálja – világeletemben, pártban és párton kívül, a nemzet függetlenségét, a szabad gondolatot, szabad szót, a szabad hazában szabad hit gondolatát, a társadalmi igazság emberi jogokban kiteljesedő, megkülönböztetést és kirekesztést el nem ismerő védelmét szolgáltam és fogom szolgálni.”

JOHANN GREGOR MENDEL SZÜLETÉSÉNEK 200. ÉVFORDULÓJA

Brünnhöz aligha köthető még egy olyan jelentőségű természettudós, mint a kétszáz éve született Johann Gregor Mendel.

A sokoldalú ágostonrendi szerzetes a bünni apátság kertjében 10 éven át foglalkozott növények keresztezésével. Kísérletei eredményeiről 1865-ben számolt be a brünni természettudományi társulatnak. A jelenlevők sajnos nem ismerték fel, milyen horderejű felfedezésről van szó, alkalmasint nem is sejtették, hogy Mendel megállapításaival az öröklődés általános alapszabályait fogalmazta meg, amelyek nemcsak a borsóra vagy a növényvilágra vonatkoznak, hanem az állatvilágra is érvényesek. Az öröklődés szabályainak megalkotásával anélkül, hogy ismerte volna a kromoszómákat vagy a DNS-t, J.G. Mendel megelőzte a korát.

A kromoszómák öröklődésben játszott szerepére csak 45 évvel később jött rá az amerikai Thomas Morgan, a DNS szerkezetét pedig csak 1952-ben sikerült tisztázni. Mendel törvényei a legnagyobb természettudományi felfedezések közé tartoznak, amelyekre Brünnben vagy a mai Csehországban

valaha is sor került.

A tudós születésének 200. évfordulója nagy teret kapott a médiában, az emlékév során ország-szerte zajlottak különböző jellegű megemlékezések, előadások, emlékkongresszusok, szoboravatások, vetélkedők, stb. Brünn különösen nagy figyelmet szentelt a tudósnak – a nemzetközi emlékkonferencián és a <https://mendel200.muni.cz/> honlapon kívül a Mendel-tanösvényt szeretném kiemelni, ami lehetővé teszi, hogy a városban végig járjuk

mindazokat a helyeket, amelyek jelentős szerepet játszottak Mendel életében.

A tudós életpályájáról klubunkban november végén emlékeztünk meg, ahol áttekintettük az évfordulóval kapcsolatos országos illetve brünni programokat és projekteket is.

ARANYBULLA 800

Az Aranybulla II. András király 1222-ben kiadott oklevele (mai szóhasználatnál élve alkotmány, amely széles tömegek jogait rögzítette) 31 pontban foglalja össze a királyi szolgálónépek

jogait. Az királyi oklevél kiadásához a II. András uralkodása során kialakult elégedetlenség volt, ami szinte minden joggal bíró társadalmi réteget érintett. Az Aranybullával kapcsolatban leggyakrabban az úgynevezett ellenállási záradékról esik szó, ami biztosította a nemességnek azt a jogot, hogy szembeszálljon az uralkodóval, ha az, vagy annak utódai megszegik az Aranybullában foglaltakat.

Az Aranybulla nevét a rajta függő hitelesítő pecsétről, az aranyból készült díszes bulláról kapta, ami miatt gyakran szokták más „aranybullákkal” összehasonlítani, például a Magna Charta Liber-

tatummal (1215), vagy a Német Aranybullával (1356).

Az oklevél kiadásának 800. évfordulójáról, előzményeiről és jelentőségéről május 11-én Kovács László előadásával emlékeztünk meg, kapcsolódva a történelmi előadások hagyományához, amit több mint 20 évvel ezelőtt, az ezredfordulón kezdtünk el.

Az akkori „Milleneumi történelemórakon” két neves szlovákiai magyar történész – Kovács László és Simon Attila – vezetett bennünket végig a magyarok történetén a honfoglalástól a XX. századig. Azóta mindketten visszatérő előadóink.

Összeállította: Detáry Attila

KÖNYVAJÁNLÓ

Ezúttal Berény Andor kétnyelvű (magyar-cseh) verseskötetét szeretnénk figyelmükbe ajánlani. (csehre fordította: Tomáš Vašut). „Berény Andor versciklusában a szerelem, annak megfellebbezhetetlensége, ugyanakkor tűnékenysége egy megrendítő élmény hiteles költői lenyomatában ölt testet: valósággá teszi a gondolatban megéltet - a költészet valóságává.“ (Bagi Ibolya) „Egy költő, aki a trendek ellenére nem védi magát olyan eszközöktől, mint rím vagy metrum (sőt akrosztichon!) és aki nem érzi magát bebörtönözve a líra klasszikus formáiba, ellenkezőleg, mintha ezek engedték volna neki az örökkévalóság ismétlődő érintését, a

szabad, alkotó, időtlen környezetben való mozgást.“ (Jan Blažek) „Az Áginak írt verseskötet, illetve annak magyar-cseh arculata a szerző és a műfordító kapcsolatának köszönhető. Két törölmetszett, az élet értékeit és poézisét hasonlóan szemlélő, a magyar és cseh nyelvet szerető lírikus. Így a kétnyelvű magyar-cseh versgyűjtemények között (ami igen ritka kiadói cselekedet) ez a könyv még egy különlegességével emelkedik ki. Mert valójában a műfordítások az eredeti versekkel párhuzamosan jöttek létre, egy közvetlen interakcióban a két költő, az alkotó és műfordító között.“ (idézet az utószóából)

Megrendelhető a Szav Magyarú – CSMMSZ Brno egyesületen keresztül.

ČESKÉ RESUMÉ

Rubrika **ZE ŽIVOTA SPOLKU** začíná zprávou předsedkyně Svazu Maďarů-Brno hodnotící rok 2022, na kterou navazuje chronologický seznam programů, které spolek organizoval nebo se na jejich organizaci podílel.

Rubrika **VÝBĚR Z UDÁLOSTÍ ROKU** je průřez nejdůležitějšími aktivitami roku 2022. Začíná dvěma referáty o výstavách: o zahájení měsíce Světové dědictví UNESCO – Maďarsko ve vile Löw-Beer a o výstavě Sladci vyslanci – gastro diplomacie, která se konala v sídle národnostních menšin. Následuje krátká zpráva o XV. ročníku

Babylonfestu a delší referát o XIX. budapeštském zasedání Civil Akadémia - fóra zástupců maďarských národnostních menšin působících ve středoevropských zemích. Dále se dočtete o zdařilém teambuildingovém víkendu členů sdružení, který se tentokrát konal v okolí Znojma, o návštěvě redaktorů maďarské rozhlasové stanice Kossuth Rádió za účelem natočení rozhovorů se členy spolku. Posledním příspěvkem této rubriky je zpráva o besedě s autorem nedávno publikované knihy o historii klubového hnutí maďarských studentů v Československu v období 1948-1992, do kterého spadá i vznik brněnského klubu studentů KAFEDIK.

Rubrika **VÝROČÍ** se věnuje třem významným výročím. Prvním je 100. výročí narození Árpáda Göncze, prvního maďarského prezidenta postkomunistické éry, který za svého prezidentování navštívil i brněnskou maďarskou menšinu. Druhou osobností je J.G. Mendel, k jehož bicentenáriu náš spolek přispěl přednáškou o jeho díle a významu. Třetí výročí se týká vydání Zlaté buly uherského krále Ondřeje II. roku 1222.

V rubrice **KNIŽNÍ TIPY** představujeme maďarsko-českou básnickou sbírku A.G.N.E.S.

KIADJA: Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége Brünni Helyi Egyesülete
SZERKESZTŐK: Vojtek Zoltán, Detáry Attila
GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Zuzana Janecká
A SZERKESZTŐSÉG CÍME: Svaz Maďarů-Brno, Radnická 8, 602 00 Brno
e-mail: info@smbрно.cz
REGISZTRÁCIÓS SZÁM: MK ČR E 11196
A folyóirat megjelenését Brünn Város Polgármesteri Hivatala és a Rákóczi Alapítvány támogatja

VYDAVATEL: Svaz Maďarů, pobočný spolek Brno
REDAKTOŘI: Zoltán Vojtek, Attila Detáry
GRAFIKÉ ZPRACOVÁNÍ: Zuzana Janecká
ADRESA REDAKCE: Svaz Maďarů-Brno, Radnická 8, 602 00 Brno,
e-mail: info@smbрно.cz
REGISTRAČNÍ ČÍSLO: MK ČR E 11196
Vychází za finanční podpory Magistrátu města Brna a Nadace Rákóczi